

Centrum pre deti a rodiny Nitra Dlhá č. 179, 949 01 Nitra

Podprogram „Náhradná rodinná starostlivosť“

Podprogram „Náhradná rodinná starostlivosť“

- **§ 73 ods. 6 písm. b) - opatrenia podľa § 11 ods. 2 a 3 na obmedzenie a odstraňovanie negatívnych vplyvov, ktoré ohrozujú psychický, fyzický a sociálny vývin dieťaťa**
  - a) na podporu riešenia výchovných, sociálnych a iných problémov v rodine a medziľudských vzťahov - §11 ods. 3 písm. a), písm. b) bod 3
- **§ 73 ods. 6 písm. d) – opatrenia podľa § 44a ods. 1 – poskytovanie podpory, sociálneho alebo iného odborného poradenstva náhradným rodičom**
- **§ 73 ods. 6 písm. e) – poskytovanie sociálneho poradenstva mladému dospelému po ukončení náhradnej starostlivosti**

Cieľ programu

Cieľom programu je poskytovanie odbornej pomoci a poradenstva pre fyzickú osobu, ktorá sa osobne stará o dieťa jej zverené do niektorej z foriem náhradnej rodinnej starostlivosti, potrebuje odbornú pomoc na uľahčenie zabezpečovania náhradného rodinného prostredia (náhradná osobná starostlivosť, pestún, poručník) s poskytovaním odborných metód práce:

- a) na uľahčenie riešenia výchovných, sociálnych a iných problémov v rodine a v medziľudských vzťahoch
- b) poskytovanie podpory, sociálneho alebo iného odborného poradenstva náhradným rodičom

Cieľom je poskytovanie odbornej pomoci a poradenstva mladému dospelému po ukončení náhradnej starostlivosti

Cieľová skupina:

- Náhradní rodičia z okolia Nitry (do 20 km), ktorým boli maloleté deti zverené do náhradnej osobnej starostlivosti, pestúnskej starostlivosti a poručníctva, ktorým je potrebné poskytnúť sociálne alebo iné odborné poradenstvo na podporu riešenia výchovných, sociálnych a iných problémov v rodine
- Plnoletá fyzická osoba – mladý dospelý po ukončení náhradnej starostlivosti
- Deti, u ktorých je ohrozený fyzický, psychický a sociálny vývin (z dôvodu rozpadu rodiny, krízovej situácie v rodine, nezvládnutých rodičovských zručností, sociálnopatologických javov v rodine, nedostatočnej starostlivosti a neuspokojovania základných životných potrieb či narušenej vzťahovej väzby)

Dôvody vylučujúce vykonávanie opatrení rodičovských konfliktov ambulantnou a terénnou formou:

- porušenie podmienok vyplývajúcich z písomnej Dohody o poskytovaní ambulantnej a terénnej formy pomoci
- nerešpektovanie stanovených hodín na výkon ambulantných a terénnych opatrení
- vstup do Centra NR pod vplyvom omamných látok
- neliečený alkoholizmus, drogové alebo iné závislosti jedného, či oboch rodičov/partnerov
- nespolupracovanie klienta s Centrom NR bez objektívnych prekážok - neumožnenie vstupu do prirodzeného rodinného prostredia, nerešpektovanie dohodnutých stretnutí a odborných odporúčaní
- závažné psychiatrické diagnózy, závažné poruchy správania, agresívne správanie klienta ohrozujúceho život a zdravie zamestnancov v teréne alebo v centre
- výrazné obmedzenie rozumových schopností, ktoré obmedzujú spôsobilosť zúčastniť sa a profitovať z aktivít programu
- závažné poruchy správania vyžadujúce starostlivosť v uzatvorenom režimovom zariadení
- rodiny, ktoré nechcú, či odmietajú spolupracovať, prípadne spolupracujú iba formálne
- klienti, ktorí absolvovali podobný program najmenej 2x bez pozitívnej zmeny
- pri vykonávaní opatrení terénnou formou prijímame klientov len do 20 km od mesta Nitra
- nevykonávanie opatrení, ak je vyčerpaný pracovný časový fond pre ambulantné a terénne opatrenia
- nevykonávanie opatrení, ak Centrum NR aktuálne nedisponuje personálnym a priestorovým zabezpečením pre ambulantné a terénne opatrenia

Forma podprogramu z hľadiska miesta výkonu práce:

- a) ambulantná forma
- b) terénna forma

Forma podprogramu z hľadiska počtu osôb:

- a) individuálna
- b) skupinová

Obsah podprogramu:

oboznámenie sa s prípadom

- prvé informácie o rodine, oboznámenie sa s dokumentáciou,
- prvý kontakt s klientom, zoznámenie s klientom, oboznámenie sa s jeho sociálnym problémom, rozsahom a závažnosťou, overovanie si faktov, zisťovanie motivácie, mapovanie súčasnej situácie v rodine

- analýza prípadu, dopĺňanie anamnestických údajov (osobná, rodinná, ..), analýza širšieho sociálneho prostredia

sociálne hodnotenie (sociálna diagnostika)

- sociálna diagnostika, identifikovanie problému, zisťovanie a hľadanie príčin, ktoré viedli k vzniku problému, ako sa vyvíjal, čo pôsobilo ako posilňovač tohto vývoja, stanovenie sociálnej diagnózy
- vypracovanie plánu práce a uzavretie dohody o jeho realizácii, rozpracovanie plánu na jednotlivé kroky (časový i obsahový plán), dohodnutie pravidiel spolupráce
- voľba pracovných metód a metodických postupov

sociálna intervencia (bežná, krízová)

- sociálne poradenstvo
  - špecifická odborná činnosť, ktorá slúži na poskytovanie pomoci v rôznych problémových situáciách dieťaťa, ale aj jeho biologickej rodiny
  - práca s náhradnými rodičmi a deťmi, redukcia napätia, vedenie k svojpomoci, vytváranie sociálnej siete, snaha o obnovenie dôvery klienta/ov vo vlastné schopnosti, v správnosť odhadu vlastného úsudku, správnosti riešenia, zdravej miery dôvery vo vlastné okolie, identifikácia negatívnych vzorcov správania a komunikácie
- *sociálna terapia* - obnova, zlepšenie, ozdravenie alebo zmiernenie sociálneho stavu, v ktorom sa klient nachádza, odstránenie porušenej rovnováhy medzi klientom a prostredím, sociálno-výchovné pôsobenie na klienta, mobilizovanie individuálnych zdrojov klienta, vytváranie nových možností pre klienta
- *overovanie výsledkov - evaluácia*
 evaluačný rozhovor s klientom, dôraz kladený na pozitívne zmeny, ocenenie, motiváciu klienta, hodnotenie, či je problém vyriešený, hodnotenie účinku, prevencie návratu a opakovania sociálneho problému, výhľad do budúcnosti, posilnenie

zakoňčenie prípadu

- úplným vyriešením sociálneho prípadu
- čiastočným vyriešením – zmiernením konfliktu klienta/ov
- bez účinku – ukončenie zo strany klienta, inštitúcie, distribúciou

NÁHRADNÁ RODINNÁ STAROSTLIVOSŤ

Vykonávané opatrenia a ich obsah:

§ 11 ods. 3 písm. a) písm. b) bod 3 zákona č. 305/2005 Z. z. → odborné metódy práce na podporu riešenia výchovných, sociálnych a iných problémov v rodine a v medziľudských vzťahoch:

- zmapovanie aktuálnej situácie v rodine (spoznávanie rodiny, získanie informácií, pohľad jednotlivých členov na situáciu v rodine, vzťahy v rodine, funkčnosť rodiny, napĺňanie potrieb dieťaťa v rodine, očakávania členov rodiny, ich motivácia ku zmene)
- posúdenie rizikových prejavov správania dieťaťa a identifikácia príčin tohto správania
- posúdenie potenciálu rodiny, fungovanie rodiny: atmosféra v rodine, interakcie v rodine, výchova – hranice, riešenie konfliktných situácií, rozhodovanie a plánovanie v rodine
- stanovenie jednotlivých úloh intervencie a pomoci, nastavenie podporného programu pomoci (ambulantná a terénna časť)
- plán podpory náhradnej rodiny formou podpory kompetencií a zručností náhradných rodičov
- pomoc pri rozvíjaní a osvojovaní si komunikačných a sociálnych zručností
- pomoc pri rozvíjaní výchovných zručností náhradných rodičov (určovanie hraníc a ich dodržiavanie, práva a povinnosti detí v náhradnej rodine, význam biologickej rodiny pre dieťa, zmysluplné trávenia voľného času detí, pozitívne rodičovstvo: oceňovanie, pochvala, stavať na silných stránkach dieťaťa a rodiny, využiť ich potenciál....)
- vedenie rodiny k vnímaniu a rešpektovaniu potrieb všetkých členov rodiny navzájom
- pomoc pri riešení záťažových situácií v náhradnej rodine
- pomoc formou poradenstva (informácie o zákonných nárokoch, pomáhajúcich subjektoch, podporenej sieti, podporných skupín,...)
- vedenie rodiny k samostatnému, zodpovednému riešeniu situácie
- čiastkové hodnotenie plnenia úloh a výsledkov, záverečné hodnotenie

Priemer hodín na rodinu: 80 hod.

§ 73 ods. 6 písm. d) zákona č. 305/2005 Z. z. → opatrenia podľa § 44a ods.1 poskytovanie podpory, sociálneho alebo iného odborného poradenstva náhradným rodičom:

- zmapovanie aktuálnej situácie v rodine (spoznávanie rodiny, získanie informácií, pohľad jednotlivých členov na situáciu v rodine, vzťahy v rodine, napĺňanie potrieb dieťaťa v rodine, funkčnosť rodiny, očakávania členov rodiny, ich motivácia ku zmene)
- stanovenie jednotlivých úloh intervencie a pomoci, nastavenie podporného programu pomoci (ambulantná a terénna časť)
- pomoc pri rozvíjaní schopnosti náhradných rodičov porozumieť potrebám dieťaťa a uspokojovať ich
- podpora a pomoc pri rozvíjaní a osvojovaní si komunikačných a sociálnych zručností
- podpora a pomoc pri rozvíjaní výchovných zručností náhradných rodičov (určovanie hraníc a ich dodržiavanie, pozitívne rodičovstvo: oceňovanie, pochvala, stavanie na silných stránkach dieťaťa a rodiny, využiť ich potenciál....)
- vedenie rodiny k vnímaniu a rešpektovaniu potrieb všetkých členov rodiny navzájom
- pomoc pri riešení záťažových situácií v náhradnej rodine
- minimalizovať neprimerané očakávania klienta, ponúknuť mu aktívnu participáciu na riešení jeho situácie
- podporovať, informovať a vytvárať podmienky pre zmenu
- pomáhať klientovi nahliadnuť na rôzne možnosti a alternatívy konštruktívnej zmeny
- poskytnúť formou poradenstva informácie o zákonných nárokoch, pomáhajúcich subjektoch, podpornej sieti, podporných skupín,...
- vedenie rodiny k samostatnému, zodpovednému riešeniu situácie

-čiastkové hodnotenie plnenia úloh a výsledkov, záverečné hodnotenie

Priemer hodín na rodinu: 30 hod.

§ 73 ods. 6 písm. e) – poskytovanie sociálneho poradenstva mladému dospelému po ukončení náhradnej starostlivosti

Sociálne poradenstvo - podpora a pomoc mladému dospelému s cieľom napomôcť mu k samostatnému, zodpovednému riešeniu jeho životnej situácie.

-zmapovanie aktuálnej životnej situácie mladého dospelého, jeho pohľad na ňu

-motivačné rozhovory (podpora vnútorných zdrojov mladého dospelého, pomenovávanie silných a slabých stránok, orientácia v osobnej situácii a plánovanie do budúcnosti, vedenie k aktívnej participácii pri riešení životnej situácie)

-sociálne poradenstvo zamerané na:

- ✓ oblasť kariérneho poradenstva - orientácia na trhu práce, pomoc pri hľadaní zamestnania,
- ✓ oblasť sprostredkovania kontaktu so sociálnym prostredím – návšteva lekára, návšteva úradov, pomoc pri vybavovaní bežných záležitostí
- ✓ oblasť financií – zlepšenie finančnej gramotnosti, hospodárenie a vedenie rozpočtu, riešenie pomoci v hmotnej núdzi, riešenie sociálnych dávok, problematika dlhov: komunikácia s exekútormi, osobný bankrot
- ✓ poradenstvo v oblasti zabezpečenia bývania – pomoc pri riešení bývania, pomoc pri hľadaní nájmu, pomoc pri zabezpečení nábytku a posteľnej bielizne, pomoc pri riešení susedských vzťahov, problematika trvalého, prechodného a obvyklého pobytu
- ✓ rozvoj komunikačných zručností
- ✓ riešenie ťažkých životných situácií

-sprevádzanie pri vybavovaní úradných záležitostiach (úrady, inštitúcie,...)

-distribúcia k inému odborníkovi

-podpora a pomoc pri nadväzovaní a udržiavaní kontaktov s biologickou rodinou

Odborné metódy práce s dieťaťom a rodičmi v NRS:

Sociálny pracovník	Psychológ
Rozhovor	Ambulantná forma
Získavanie anamnestických údajov	-psychologická diagnostika detí
Mapovanie potrieb rodiny	-sociometria rodiny
Pozorovanie	-diagnostika rodinných vzťahov
Diagnostika a návšteva rodiny ako diagnostická metóda	-diagnostický rozhovor s rodinou
Motivačné rozhovory zamerané na:	-terapia hrou – v závislosti od dĺžky poskytovania ambulantnej starostlivosti,
- aktiváciu vnútorných zdrojov rodiny	-minimálne 12 stretnutí
- analýzu silných a slabých faktorov	-sandplaying
- participáciu pri hľadaní alternatív	

<p>riešenia situácie</p> <ul style="list-style-type: none"> - posilňovanie vnútorných zdrojov rodiny k riešeniu rodinnej situácie --slobodnú voľbu klienta riešenia situácie z možných alternatív - na základe získaného náhľadu na príčiny problémovej situácie - pomoc s adaptáciou na nové pomery v rodine <p>Poskytovanie sociálneho poradenstva</p> <ul style="list-style-type: none"> - informácie o zákonných nárokoch, - pomáhajúcich subjektoch, - podpornej sieti – Kluby náhradných rodičov - práva a povinnosti dieťaťa v náhradnej rodine - význam biologickej a náhradnej rodiny pre dieťa <p>Prípadové konferencie</p> <p>Podpora rodičovskej role</p> <ul style="list-style-type: none"> - efektívne zvládanie rodičovských zručností formou nácviku praktických zručností - modelové situácie - výmena rolí - metódy konfrontácie, podpory orientovanej na sebarealizáciu a vlastné potreby <p>Svojpomocné skupiny</p>	<p>-empatický rozhovor, pozorovanie</p> <p>-prevencia – v súvislosti s problémom dieťaťa</p> <p>-poradenstvo pre rodičov – výchovné problémy, efektívna komunikácia s dieťaťom,</p> <p>-práca so špecifickým problémom dieťaťa; konštruktívne riešenie konfliktov;</p> <p>-rozvíjanie výchovných zručností, analýza problémov a spúšťačov nežiadúcich situácií</p> <p>-spätná väzba rodičovi</p> <p>-poradenský rozhovor pre rodičov – abreakcia, empatické počúvanie, akceptácia, reflexia</p> <p>-techniky na zvládanie záťažových situácií</p> <p>-Poskytovanie priestoru na ventiláciu emočného prežívania</p> <p>-Krizová intervencia</p> <p>Terénna forma</p> <p>-empatický pomáhajúci rozhovor - deti</p> <p>-poradenstvo rodičom</p> <p>-pozorovanie</p> <p>-sociometria rodiny</p> <p>PNR + Náhradní rodičia + vychovávatelia + zdravotný personál</p> <p>-poradenský rozhovor</p> <p>-príklady dobrej praxe</p> <p>-vzdelávanie a odborné semináre k aktuálnym problémom</p> <p>-psychohygiena, relaxačné techniky</p> <p>-svojpomocné skupiny</p>
---	--

Odborné metódy práce s mladým dospelým:

Sociálny pracovník	Psychológ
<p>Motivačné rozhovory</p> <ul style="list-style-type: none"> -profesijná orientácia -podpora vnútorných zdrojov mladého dospelého, -pomenovávanie silných a slabých stránok, -orientácia v osobnej situácii a plánovanie do budúcnosti -vedenie k aktívnej participácii pri riešení životnej situácie <p>Sociálne poradenstvo</p> <ul style="list-style-type: none"> -zákonné nároky, -práva a povinnosti 	<p>Psychologická podpora, pomoc a sprevádzanie na základe prejaveneho záujmu mladého dospelého</p> <p>praktický nácvik zručností – mladý dospelý</p> <p>kariérové poradenstvo</p> <p>Poradenstvo v oblasti vzťahov, porozumenie vlastným emóciám a potrebám</p> <p>Distribúcia k odborníkovi podľa avizovaných potrieb</p>

<p>-podporná sieť -orientácia v subjektobjektových vzťahoch pomoci -mapovanie potrieb -spôsoby dosahovania cieľov -minimalizácia neprimeraných očakávaní</p> <p>Sprevádzanie - vybavovanie na úradoch-</p> <p>Profesijné poradenstvo -orientácia na trhu práce, -motivácia k dosiahnutiu vzdelania, -získavanie zručností pre nájdenie zamestnania</p> <p>Pomoc s hľadáním a zabezpečením bývania po odchode z Centra NR v spolupráci so samosprávou</p> <p>Podpora a pomoc pri nadväzovaní a udržovaní kontaktov s biologickou rodinou</p>	
---	--

Ďalšie postupy práce s rodinou:

- rozvoj schopností rodičov porozumieť potrebám dieťaťa
- podpora a rozvoj vzťahov medzi členmi rodiny
- rozvoj a posilňovanie rodičovských a výchovných zručností rodičov
- pomoc pri riešení životných situácií, s ktorými si rodina nevie sama poradiť
- vedenie rodičov k zadávaniu hraníc a pravidiel deťom, kontrole a ukladaniu adekvátnych sankcií za ich nedodržiavanie
- vedenie rodičov k dohliadaniu nad prípravou detí na vyučovanie, plnením si školskej dochádzky, výberu krúžku podľa vlastných záujmov, k zmysluplnému tráveniu voľného času, k pravidlám a povinnostiam
- podpora pozitívnych vzorcov správania rodičov (oceňovanie, pochvala)
- pomoc pri rozvíjaní sociálnych a komunikačných zručností
- podpora a motivácia rodičov k vedeniu otvorených rozhovorov s deťmi
- vedenie členov rodiny k vzájomnému sa rešpektovaniu
- podpora začleňovania dieťaťa do rodiny
- podpora schopností rodičov a detí spracovávať emócie spojené s príchodom dieťaťa do rodiny
- pochopenie správania dieťaťa v jednotlivých vývinových štádiách
- rozvoj rodičovských zručností pri príprave dieťaťa na nástup do MŠ, ZŠ
- zasiahnuť v prípade, že v rodine dochádza k porušovaniu práv dieťaťa

